

SPECYFIKA DZIAŁAŃ RATOWNIKA GÓRNICZO-HUTNICZEGO

zdj. J. Gąsieniec

Jacek Gąsieniec**Darosław Kubiak**

W artykule przedstawiono specyfikę funkcjonowania ratownictwa górniczego na przykładzie jednostki KGHM Polska Miedź S.A. Omówiono rodzaje służb ratowniczych w jednostce, sposób organizacji pomocy w razie zaistnienia zdarzenia, specjalistyczny sprzęt będący w wyposażeniu ratowników. Ponadto wskazano, że potwierdzeniem wysokich kwalifikacji polskich ratowników górniczych są m.in. ich sukcesy w Międzynarodowych Zawodach Ratownictwa Górniczego

Jednostka Ratownictwa Górniczo-Hutniczego (JRGH) jest oddziałem KGHM Polska Miedź S.A., który został utworzony w celu zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom firmy zatrudnionym zarówno pod ziemią, jak i na powierzchni. Niesie wszechstronną pomoc w likwidacji skutków tąpnięć, zawałów i pożarów, czuwając nad bezpieczeństwem ludzi i obiektów.

JRGH to unikatowy w skali światowej oddział, ponieważ zabezpiecza nie tylko podziemny ruch zakładu, ale także pozostałe części ciągu technicznego.

Składa się z trzech wydziałów: Wydział I – straż pożarna przy Hucie Miedzi Głogów, Wydział II – straż pożarna przy szybie Zakładów Górniczych Lubin zabezpieczająca powierzchnię

Siedziba GPR

Wóz bojowy

zdj. J. Gąsieniec

kopalń z filią przy Hucie Miedzi Legnica, Wydział III – Górnicze Pogotowie Ratownicze (GPR) z siedzibą w Sobinie. GPR zajmuje się ratownictwem górniczym w KGHM Polska Miedź S.A. oraz dodatkowo w Kopalni Gipsu i Anhydrytu „Nowy Łąd”, która jest w rejonie działalności GPR.

Wydział GPR wykonuje swoje zadania ratownicze za pomocą dyżurujących zastępów ratowniczych dla grupy zakładów górniczych. W skład dyżurujących przez całą dobę 3 zastępów ratowniczych wchodzi ratownicy delegowani z zakładów górniczych KGHM na okres ośmiodniowy. W przypadku zaistnienia zdarzenia w którejś z kopalń dyżurujące zastępy niezwłocznie udają się na miejsce zdarzenia wozem bojowym. Wozy wyposażone są w niezbędny sprzęt, jakiego ratownicy używają w pierwszej fazie akcji. W momencie zjazdu ratowników na dół wóz bojowy wraca do siedziby GPR i mobilizowane są kolejne zastępy, które przejmują dyżur na wypadek zaistnienia kolejnego zdarzenia. Wóz uzbrajany jest w drugi komplet sprzętu identyczny z tym, który jest w akcji. W tym czasie w kopalni, w której prowadzona jest akcja, także ogłoszona jest mobilizacja kolejnych zastępów na wypadek, gdyby akcja się przedłużała. Zastępy zjeżdżają do bazy ratowniczej, zabierając ze sobą sprzęt z magazynów kopalnianych stacji ratownictwa górniczego.

W kopalniach KGHM najczęstszymi akcjami są akcje zawa-

poszkodowanych spod zawaliska skalnego. Rzadziej występują akcje pożarowe. Trzecim rodzajem akcji są akcje energomechaniczne, czyli wyniki z nieprzewidzianych zdarzeń z udziałem maszyn.

Każda osoba zjeżdżająca na dół kopalni musi mieć ze sobą lampę górniczą i aparat ucieczkowy. Aparat ucieczkowy jest autonomicznym środowiskiem, które izoluje drogi oddechowe górnika od atmosfery niebezpiecznej do oddychania, powstałej np. wskutek pożaru. Wystarcza na minimum godzinę oddychania w marszu. W akumulatorze lampy górniczej zabudowany jest nadajnik LOK-2, który cały czas nadaje sygnał lokalizacyjny. W przypadku spadku napięcia w akumulatorze specjalny moduł odcina zasilanie lampy i przekazuje je tylko do nadajnika. Dzięki temu sygnał lokalizacyjny można namierzyć w czasie do 10 dni. Ratownicy wyposażeni są w odbiornik sygnałów i dzięki niemu namierzają położenie poszkodowanego w zawalisku skalnym. Na wyposażeniu JRGH znajduje się także detektor oznak życia i ruchu. Jest to ultraszerokopasmowy, elektromagnetyczny radar impulsowy. Wykorzystuje zasadę odbicia fal elektromagnetycznych do analizy oznak życia lub ich braku i oblicza odległość do człowieka przez detekcję mikrodrgań generowanych przez układ krążeniowy i oddechowy oraz detekcję ruchów ciała. Detektor ten wykorzystany był przez ratowników JRGH w trakcie prowadzenia działań ratowniczych po katastrofie budowlanej w Mirsku.

JEDNOSTKA RATOWNICTWA GÓRNICZO-HUTNICZEGO

Zawody międzynarodowe w Kanadzie – konkurencja pierwszej pomocy

Ratownicy przygotowani są na każdy rodzaj akcji – do akcji pożarowych pod ziemią wykorzystują powietrzne lub tlenowe aparaty robocze, podobnie jak do akcji gazowych. W wyposażeniu JRGH znajdują się kombinezony gazoszczelne, w których ratownicy mogą prowadzić działania w środowisku trujących gazów. Na wypadek wdarcia się wody do wyrobisk zabezpieczeniem JRGH jest kilka rodzajów pomp odwadniających.

Do dyspozycji JRGH jest **420** zatrudnionych w zakładach górniczych **KGHM ratowników**. Są to wybrani pod względem zdrowotnym oraz fizycznym pracownicy o różnych specjalizacjach zawodowych, którzy ukończyli z wynikiem pozytywnym **kurs ratownika górniczego** oraz zostali powołani przez Kierownika Ruchu Zakładu Górniczego w skład **drużyny Kopalnianej Stacji Ratownictwa Górniczego**.

Jednostka ma podpisaną umowę z GOPR-em o wzajemnej pomocy, na podstawie której możliwe jest także wykorzystanie psów ratowniczych do poszukiwania ludzi w podziemnych wyrobiskach.

Kompleks Straży Pożarnej to komórka organizacyjna utworzona w strukturze Oddziału JRGH. Obecnie zatrudnia 80 ratowników-strażaków, którzy spełniają wymagania w zakresie wykształcenia, kwalifikacji zawodowych oraz warunków psychofizycznych, określonych dla poszczególnych stanowisk w jednostkach ochrony przeciwpożarowej. Podstawowe wyposażenie techniczne wydziałów straży pożarnej stanowią między innymi: średnie samochody gaśnicze z wyposażeniem ratownictwa technicznego, podnośnik o wysokości podnoszenia 37 m, samochody operacyjne, przyczepa specjalistyczna ratownictwa chemicznego, przyczepa specjalistyczna działań powodziowych, pompa dużej wydajności (18000 l/min) oraz łódzie ratownicze.

Do podstawowych zadań działalności Kompleksu Straży Pożarnej należy prowadzenie działań ratowniczych podczas pożarów i innych klęsk żywiołowych w zakresie szeroko pojętego ratownictwa.

JRGH posiada dwie specjalistyczne służby: do wykonywania prac z użyciem technik nurkowych oraz z użyciem technik alpinistycznych. W ich skład wchodzi ratownicy, którzy poza standardowym przeszkoleniem do akcji w kopalniach nabyli dodatkowe umiejętności. Członkowie służby do prac z użyciem technik alpinistycznych zatrudniani są w kopalniach do czyszczenia zbiorników retencyjnych i innych prac na wysokości. Ich umiejętności są niezbędne w przypadku powstania np. akcji w szybach. Służba do prac z wykorzystaniem technik nurkowych jest utrzymywana w JRGH ze względu na zagrożenie wodne, jakie występuje w kopalniach KGHM. Obie służby wyposażone są w najnowocześniejszy sprzęt, a ich członkowie – dzięki ciągłemu szkoleniu i udziałowi w zgrupowaniach kondycyjno-szkoleniowych – dysponują wiedzą i umiejętnościami na najwyższym poziomie.

Ratownicy JRGH mogą poszczycić się nie tylko wieloma zakończonymi sukcesem akcjami w KGHM. Na ich wiedzę i umiejętności mogą liczyć także ofiary tragicznych zdarzeń: katastrof budowlanych, drogowych, zagrożeń chemicznych itp. w Polsce i na całym świecie. Ratownicy z KGHM uczestniczyli w akcjach ratowniczych podczas likwidacji skutków trzęsienia ziemi w Armenii w grudniu 1988 r. oraz dwukrotnie w Turcji – w sierpniu i listopadzie 1999 r. Swoją przydatnością i poświęceniem ratownicy JRGH wykazali się podczas wielkiej powodzi w 1997 r.

Doskonałe, wszechstronne wyszkolenie ratownicy potwierdzają także w przyjacielskiej konfrontacji z kolegami z innych krajów. W kolejnych Międzynarodowych Zawodach Ratownictwa Górniczego (International Mines Rescue Competition) konsekwentnie zdobywają najwyższe pozycje. Ratownicy KGHM są jedyną drużyną, która brała udział we wszystkich 10 edycjach tych zawodów. Z każdych z nich wracali z pucharami. Dwa razy zdobyli pierwsze miejsca w klasyfikacji ogólnej – w 2000 r. w USA i 2004 w Polsce. Na podium stawali także w 2002 r. (2. miejsce) w USA i 2016 r. (3. miejsce) w Kanadzie. Należy podkreślić, że konkurencja z roku na rok jest coraz mocniejsza – w pierwszych zawodach w 1999 r. startowało 5 drużyn, a w ostatnich – w 2016 r. – aż 27 drużyn. Miejsca medalowe w poszczególnych konkurencjach są świadectwem wszechstronnego wyszkolenia naszych ratowników. W 2016 r. w Sudbury w Kanadzie nasi ratownicy górnicy zdobyli złoty medal w konkurencji ratownictwa wysokościowego, która została rozegrana po raz pierwszy na zawodach tej rangi. W konkurencjach pierwszej pomocy przedmedycznej także zawsze są w czołówce światowej. Jest to efekt ciężkiej, codziennej pracy i treningów oraz szkoleń, które ratownicy odbywają w JRGH.

Summary

Specific nature of actions taken by a mine rescuer

The article presents the specific nature of mining rescue by the case of KGHM Polska Miedź S.A. It describes the rescue services of the unit, explains how it is organized in case of emergency and presents the specialist equipment of rescuers. Moreover, it pays attention to the highly qualified Polish mine rescuers, who succeeded e.g. in International Mine Rescue Competition.

Thumaczenie: Joanna Łaszyn